Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Finanční analýza podniku Farmet, a. s.

Bakalářská práce

2021 Michal Cibula

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Michal Cibula**
Osobní číslo:	**E18272**
Studijní program:	**B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor:	**Ekonomika a provoz podniku**
Téma práce:	**Finanční analýza podniku Farmet, a. s.**
Zadávající katedra:	**Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je finanční analýza a její provedení na datech konkrétního podniku. Student provede komplexní vyhodnocení finanční situace a zpracuje data vybraného podniku tak, aby bylo možno učinit relevantní závěry pro jeho rozhodování do budoucna.

Osnova:
- Základní pojmy finanční analýzy.
- Metody a ukazatele finanční analýzy.
- Charakteristika podniku Farmet, a. s.
- Finanční analýza podniku Farmet, a. s.
- Zhodnocení finanční situace podniku.
- Návrhy a doporučení pro zlepšení stávajícího stavu.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KALOUDA, František. Finanční analýza a řízení podniku. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-646-0.
KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.
KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firem. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-538-1.
RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 6. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2019. Finanční řízení. ISBN 978-80-271-2028-4.
ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0048-4.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Finanční analýza podniku Farmet, a. s. jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Michal Cibula

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych rád poděkoval doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup a cenné rády při zpracovávání mé bakalářské práce a to i přes obtížné podmínky, které nás všechny tento rok zasáhly.

Dále chci také poděkovat řediteli ekonomického úseku Jiřímu Jirmanovi, MBA a řediteli controllingu a nákupu Ing. Tomášovi Brzákovi ze společnosti Farmet, a. s., kteří mi poskytli veškeré podklady a data pro praktickou část práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá finanční analýzou v podniku Farmet, a. s. za období 2016–2019.

Práce je rozvržena do 2 částí. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy, metody a ukazatele finanční analýzy. Praktická část se zaměřuje na charakteristiku vybraného podniku a jeho finanční analýzu.

V závěru práce je provedeno zhodnocení finanční situace podniku a jsou stručně představeny návrhy na zlepšení stávajícího stavu.

KLÍČOVÁ SLOVA

finanční analýza, účetní výkazy, poměrové ukazatelé, metody finanční analýzy, společnost Farmet, a. s.

TITLE

Financial analysis of the company Farmet, a. s.

ANNOTATION

This bachelor thesis devotes to the execution of financial analysis in the company Farmet, a. s. for the period 2016–2019.

The thesis is divided into 2 parts. The theoretical part which explains the basic concepts, methods and indicators of financial analysis. The practical part which focuses on the characteristics of the selected company and its financial analysis.

At the end of the thesis, an evaluation of the financial situation of the company is executed and suggestions for improving the current situation are briefly presented.

KEYWORDS

financial analysis, financial statements, ratio indicators, methods of financial analysis, the company Farmet, a. s.

OBSAH

SEZNAM TABULEK 9
SEZNAM OBRÁZKŮ 10
SEZNAM ZKRATEK 11
ÚVOD 13
1. FINANČNÍ ANALÝZA 14
1.1 Zdroje dat pro finanční analýzu 15
1.1.1 Rozvaha 16
1.1.2 Výkaz zisku a ztráty 18
1.1.3 Výkaz cash flow 20
2. METODY A UKAZATELÉ FINANČNÍ ANALÝZY 23
2.1 Charakteristika metody finanční analýzy 23
2.2 Klasifikace metod 23
2.3 Ukazatelé finanční analýzy 25
2.4 Analýza absolutních ukazatelů 25
2.4.1 Horizontální analýza (analýza trendů) 26
2.4.2 Vertikální analýza (procentní rozbor) 26
2.5 Analýza rozdílových ukazatelů 27
2.5.1 Čistý pracovní kapitál (provozní kapitál) 27
2.5.2 Čisté pohotové prostředky 28
2.6 Analýza poměrových ukazatelů 28
2.6.1 Ukazatelé rentability (výnosnosti) 29
2.6.2 Ukazatelé likvidity 31
2.6.3 Ukazatelé zadluženosti 33
2.6.4 Ukazatelé aktivity (obratovosti) 35
3. ANALÝZA SOUSTAV UKAZATELŮ 37
3.1 Du Pontův rozklad 38
3.2 Model IN – Index důvěryhodnosti 39
3.3 Kralickův Quicktest 40
4. SPOLEČNOST FARMET, A. S. 42
4.1 Základní údaje 43
4.2 Organizační struktura 44
4.3 Zaměstnanci 45
5. FINANČNÍ ANALÝZA VYBRANÉHO PODNIKU 47
5.1 Horizontální a vertikální analýza rozvahy 47

5.2 Analýza rozdílových ukazatelů 52
5.3 Analýza poměrových ukazatelů 53
5.3.1 Ukazatelé rentability (výnosnosti) 53
5.3.2 Ukazatelé likvidity 54
5.3.3 Ukazatelé zadluženosti 57
5.3.4 Ukazatelé aktivity (obratovosti) 58
5.4 Bankrotní a bonitní modely 59
5.4.1 Model IN05 59
5.4.2 Kralickův Quicktest 60
6. ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ 62
ZÁVĚR 66
ZDROJE 68
PŘÍLOHY 70
PŘÍLOHA A – Aktiva společnosti Farmet, a. s. 2016–2019 (v tis. Kč) 71
PŘÍLOHA B – Pasiva společnosti Farmet, a. s. 2016–2019 (v tis. Kč) 73
PŘÍLOHA C – Výsledovka společnosti Farmet, a. s. 2016–2019 (v tis. Kč) 75
PŘÍLOHA D – Cash flow společnosti Farmet, a. s. 2016–2019 (v tis. Kč) 77

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Základní struktura aktiv v rozvaze ve zkráceném rozsahu 17
Tabulka 2 – Základní struktura pasiv v rozvaze ve zkráceném rozsahu 18
Tabulka 3 – Výkaz zisku a ztráty ve zkráceném rozsahu 19
Tabulka 4 – Základní konstrukce výkazu CF 21
Tabulka 5 – Schéma sestavení CF nepřímou metodou 22
Tabulka 6 – Struktura základních kategorií zisku 29
Tabulka 7 – Výsledná klasifikace podniku podle indexu IN05 40
Tabulka 8 – Stupnice hodnocení ukazatelů Kralickova Quicktestu 41
Tabulka 9 – Interpretace výsledné hodnoty Kralickova Quicktestu 41
Tabulka 10 – Vývoj průměrného počtu zaměstnanců za období 2016–2019 46
Tabulka 11 – Horizontální analýza aktiv 47
Tabulka 12 – Horizontální analýza pasiv 50
Tabulka 13 – Vertikální analýza aktiv 51
Tabulka 14 – Vertikální analýza pasiv 52
Tabulka 15 – Rozdílové ukazatelé (v tis. Kč) 52
Tabulka 16 – Ukazatelé rentability 53
Tabulka 17 – Ukazatelé likvidity 55
Tabulka 18 – Ukazatelé zadluženosti 57
Tabulka 19 – Ukazatelé aktivity 58
Tabulka 20 – Hodnoty pro výpočet modelu IN05 59
Tabulka 21 – Výsledné hodnoty modelu IN05 59
Tabulka 22 – Hodnoty jednotlivých ukazatelů Kralickova Quicktestu 60
Tabulka 23 – Bodové ohodnocení ukazatelů Kralickova Quicktestu 61

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Konstrukce čistého pracovního kapitálu 27
Obrázek 2 – Členění poměrových ukazatelů 29
Obrázek 3 – Du Pontův rozklad ukazatele ROE 39
Obrázek 4 – Logo společnosti Farmet, a. s. 43
Obrázek 5 – Organizační struktura společnosti Farmet, a. s. 45
Obrázek 6 – Vývoj běžné likvidity 55
Obrázek 7 – Vývoj pohotové likvidity 56
Obrázek 8 – Vývoj hotovostní likvidity 56
Obrázek 9 – Vývoj modelu IN05 60
Obrázek 10 – Vývoj Kralickova Quicktestu 61

SEZNAM ZKRATEK

A – celková aktiva

BÚ – běžný účet

CF – cash flow

CK – cizí kapitál

CP – cenný papír

ČPK – čistý pracovní kapitál

ČPP – čisté pohotové prostředky

ČR – Česká republika

DFM – dlouhodobý finanční majetek

DHM – dlouhodobý hmotný majetek

DLM – dlouhodobý majetek

DNM – dlouhodobý nehmotný majetek

DZT – divize zemědělské techniky

EAT – zisk po zdanění, čistý zisk

EBT – zisk před zdaněním

EBIT – zisk před odečtením daní a nákladových úroků

I – nákladové úroky

JIT – zásobovací metoda Just in Time

OFT – divize Oil & Feed Tech

P_i – podíl i-té položky (v %)

ROA – rentabilita celkového vloženého kapitálu (aktiv)

ROCE – rentabilita celkového investovaného kapitálu

ROE – rentabilita vlastního kapitálu

ROS – rentabilita tržeb

T – tržby

ÚJ – účetní jednotka

VH – výsledek hospodaření

VK – vlastní kapitál

ZK – základní kapitál

ÚVOD

V dnešní době finanční analýza představuje důležitou součást finančního řízení každého podniku. Podklady pro finanční analýzu tvoří data získaná z účetnictví, konkrétně z účetních výkazů, která napomáhají identifikovat silné a slabé stránky podniku a jejich znalost je velice významná pro plánování, rozhodování a tvoru strategie. Výsledky analýzy využívají kromě manažerů společnosti i další ekonomické subjekty, které jsou s danou společností určitým způsobem spjaty.

Tato bakalářská práce je zaměřena na finanční analýzu společnosti Farmet, a. s. za období 2016–2019. Jedná se o společnost se sídlem v České Skalici, jejíž hlavní činností je výroba zemědělské techniky a lisů zpracovávajících olejnatá semena. Danou společnost jsem si vybral zejména proto, že se nachází v blízkosti mého bydliště a mám s ní osobní zkušenosti, a to formou brigády a praxe v účetním oddělení.

Cílem práce je charakteristika finanční analýzy a její provedení na datech konkrétního podniku za účelem posouzení jeho ekonomické situace. Nedílnou součástí hodnocení výsledků je i navržení možných doporučení pro zlepšení současného stavu společnosti.

Bakalářská práce je v návaznosti na stanovený cíl rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část vychází především z odborné literatury a zabývá se charakteristikou základních pojmů finanční analýzy a jejími funkcemi. Uvedeni jsou zde i uživatelé finanční analýzy, její metody a základní ukazatelé.

V praktické části je představena společnost Farmet, která je následně analyzována na základě vybraných ukazatelů z teoretické části. Závěr práce obsahuje zhodnocení finančních výsledků včetně doporučení pro zlepšení stávající situace podniku. Všechny potřebné údaje pro zpracování finanční analýzy jsou čerpány především z interních zdrojů a výročních zpráv společnosti.

1. FINANČNÍ ANALÝZA

Finanční analýza je jedením z nástrojů finančního řízení podniku a můžeme ji definovat celou řadou způsobů. Podle Růčkové[1] ji lze chápat jako systematický rozbor získaných dat, která jsou obsažena především v účetních výkazech. Tyto data v sobě zahrnují hodnocení firemní minulosti, přítomnosti a také mohou predikovat budoucí finanční situaci podniku.

Podle jiné definice se jedná o *„nástroj hodnocení procesů probíhajících v podniku především pro účely řízení a rozhodování o podniku managementem a vlastníky a dalšími subjekty bez ohledu na to, zda subjekt stojí uvnitř nebo vně podniku“*.[2]

Cílem finanční analýzy však není pouze zhodnocení finanční situace podniku, ale také zjistit jeho postavení na trhu vzhledem ke konkurenci, určit jeho silné stránky a zaměřit se především na slabiny, které by se v budoucnu mohly stát překážkou v dalším rozvoji firmy.

Funkce finanční analýzy

Finanční analýza plní v různých oblastech svého užití odlišné funkce a zahrnuje celou škálu metod, které přispívající k řešení nejrůznějších rozhodovacích úloh. Z hlediska účelu můžeme tyto funkce rozdělit na 3 základní skupiny.

Úkolem ***predikční*** funkce je za pomoci vypočítaných ukazatelů, trendů a souvislostí mezi nimi a jejich následném porovnání s dalšími podniky odhadnout možný budoucí procesní vývoj podniku. ***Valuační*** funkce umožňuje vypočítané hodnoty ukazatelů porovnávat s hodnotami jiných podniků na trhu, s průměrnými hodnotami v odvětví nebo s hodnotami uvedených v odborné literatuře. ***Deskripční*** funkce pomáhá díky získaným hodnotám ukazatelů z předešlého období doplňovat a zjednodušovat jednotlivé procesy v podniku a tím mu ušetřit finanční prostředky.[3]

Uživatelé finanční analýzy

Výsledky finanční analýzy pro své potřeby nevyužívají pouze vrcholoví manažeři společnosti, ale jsou také poskytovány okolí, které je využívá pro různé účely.

[1] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*, 2019, s. 9.
[2] KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. *Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firem*, 2015, s. 4.
[3] KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 12–13.

Důležité je si vždy pečlivě rozmyslet, pro koho je finanční analýza zpracována, jelikož každá skupina uživatelů preferuje jiné informace.[4]

Mezi uživatele výsledků finanční analýzy patří:[5]

Manažeři podniku, kteří zpracovávají výsledky finanční analýzy do finální verze a využívají je zejména pro dlouhodobé i operativní řízení procesů v podniku, sestavení finančního plánu, rozhodování o rozdělení zisku a řízení struktury majetku a kapitálu. O tyto výsledky se zajímají také ***vlastníci podniku a investoři*** především z důvodu zhodnocení jejich vložených finančních prostředků do podnikání, zhodnocení efektivnosti činnosti managementu, pro ocenění majetku a rozhodování o rozdělení a využití zisku. Dále sem řadíme ***odběratele***, kteří při výběru dodavatele kromě rychlosti dodání výrobků a služeb také sledují, jak je daný podnik schopný dostát svým smluvím závazkům, jelikož potřebují mít dlouhodobě jistotu a stabilní vztahy v rámci plánování své činnosti. ***Banky*** chtějí znát výsledky finanční analýzy podniku proto, aby se mohly rozhodnout, jak velké jim hrozí riziko při poskytnutí bankovního úvěru a mohly si stanovit podmínky při jeho poskytnutí. I řadové ***zaměstnance*** zajímá, jak si jejich organizace z dlouhodobého hlediska vede a to z důvodů sociálního (jistoty zaměstnání), tak i ekonomického (růstu mezd, povýšení). Z těchto dvou hlavních důvodů by podnik neměl zkreslovat finanční údaje, aby neztratil důvěru a dobrou pověst.

Mezi další účastníky výsledků finanční analýzy můžeme zařadit ***státní orgány, obchodní věřitele, auditory, odbornou veřejnost a regionální orgány nebo zahraniční partnery.***

1.1 Zdroje dat pro finanční analýzu

Aby nám finanční analýza poskytla relevantní informace a jakkoliv nám nezkreslovala výsledky hodnocení finančního zdraví podniku, je nutné získat kvalitně zpracovaná vstupní data v potřebném rozsahu a podrobnosti. Tyto data by kromě kvality měly splňovat také podmínku komplexnosti.

[4] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*, 2017, s. 17.
[5] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 11.

Základními daty nezbytnými pro finanční analýzu jsou účetní informace. Ty můžeme nalézt v účetní závěrce. Ta je tvořena účetními výkazy, které obsahují:[6]

- rozvahu,
- výsledovku (výkaz zisku a ztráty),
- přehled o peněžních tocích (cash flow),
- přehled o změnách vlastního kapitálu,
- přílohu účetní závěrky.

Pokud bychom získávali informace pouze z těchto dat, mohli bychom se dopustit neúplné či dokonce chybné finanční analýzy. Proto data čerpáme i z jiných zdrojů, mezi které řadíme výroční zprávu, zprávy samotného top managementu či auditora, firemní statistiku, produkci, poptávku, odbyt, oficiální ekonomické statistiky, burzovní zpravodajství, komentáře odborného tisku nebo nezávislá hodnocení.

1.1.1 Rozvaha

„Rozvaha je základním zdrojem informací o celkovém stavu a struktuře majetku účetní jednotky, dále pak o tom, kolik majetku vlastníci do firmy vložili, jaký zisk (ztrátu) firma vytvořila a kolik dluhů má.“[7]

Jedná se tedy o bilanci, která nám k určitému dni podává přehled o aktivech (stavu majetku) a pasivech (zdrojích jeho krytí). V rozvaze vždy musí platit tzv. bilanční pravidlo, které nám říká, že se celková aktiva musejí vždy rovnat celkovým pasivům. Položky v rozvaze se podle podrobnosti členění značí kombinací písmen, římských číslic, arabských číslic a názvem položky. Rozvahu sestavuje účetní jednotka (dále jen „ÚJ“) v plném nebo zkráceném rozsahu a to nejčastěji na konci účetního období.[8]

Aktiva v rozvaze členíme na stálá a oběžná. Do stálého majetku spadá dlouhodobý hmotný, nehmotný a finanční majetek. V oběžném majetku jsou zásoby a peněžní majetek, který se dále člení na pohledávky, peníze (hotovost), bankovní účty a krátkodobý finanční majetek. V ostatních aktivech se uvádí časové rozlišení a dohadné položky k aktivům (aktiva v rozvaze ve zkráceném rozsahu viz Tabulka 1).

[6] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, ref. 4, s. 18
[7] ŠTOHL, Pavel. Učebnice účetnictví 2017: pro střední školy a pro veřejnost, 2017, s. 25.
[8] ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*, 2016, s. 240

V rozvaze se na straně aktiv uvádějí 3 sloupce v běžném období – brutto (pořizovací cena majetku), korekce (součet opravných položek a oprávek) a netto (rozdíl hodnot brutto a korekce) a 1 sloupec za minulé účetní období (v hodnotě netto).

Tabulka 1 – Základní struktura aktiv v rozvaze ve zkráceném rozsahu

Číslo řádku	Název položky		Běžné účetní období			Minulé období
			Brutto	Korekce	Netto	
01		**Aktiva celkem (ř. 02 + 03 + 07 + 14)**				
02	A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál				
03	B.	Dlouhodobý majetek				
04	B.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek				
05	B.II.	Dlouhodobý hmotný majetek				
06	B.III.	Dlouhodobý finanční majetek				
07	C.	Oběžná aktiva				
08	C.I.	Zásoby				
09	C.II.	Pohledávky				
10	C.II.1	Dlouhodobé pohledávky				
11	C.II.2	Krátkodobé pohledávky				
12	C.III.	Krátkodobý finanční majetek				
13	C.IV.	Peněžní prostředky				
14	D.	Časové rozlišení aktiv				

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Štohl, 2017, s. 31)

Pasiva znázorňují, jakým způsobem podnik přišel k finančním prostředkům. V rozvaze se člení na vlastní kapitál a cizí kapitál.

Do vlastního kapitálu patří základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, hospodářský výsledek minulých let a hospodářský výsledek běžného období. Do cizího kapitálu se řadí rezervy, dlouhodobé závazky (dlouhodobé přijaté zálohy, dluhopisy, dlouhodobé směnky k úhradě), krátkodobé závazky (závazky k dodavatelům, závazky k zaměstnancům, daňové závazky) a bankovní úvěry. Dále pasiva zahrnují časové rozlišení a dohadné položky k pasivům (pasiva v rozvaze ve zkráceném rozsahu viz Tabulka 2).[9]

Strana pasiv rozvahy má jenom 2 sloupce, které obsahují hodnoty brutto za běžné a minulé účetní období.

[9] KOŽENÁ, Marcela. *Podniková ekonomika: distanční opora*, 2016, s. 10.

Tabulka 2 – Základní struktura pasiv v rozvaze ve zkráceném rozsahu

Číslo řádku	Název položky		Běžné účetní období	Minulé účetní období
15		**Pasiva celkem (ř. 16 + 23 + 28)**		
16	A.	Vlastní kapitál (ř. 17 až 22)		
17	A.I.	Základní kapitál		
18	A.II	Ážio a kapitálové fondy		
19	A.III.	Fondy ze zisku		
20	A.IV.	Výsledek hospodaření minulých let (+/-)		
21	A.V.	VH běžného účetního období (+/-)		
22	A.VI.	Rozhodnuto o zálohové výplatě podílů na zisku (-)		
23	B.+C.	Cizí zdroje (ř. 24 + 25)		
24	B.	Rezervy		
25	C.	Závazky		
26	C.I.	Dlouhodobé závazky		
27	C.II.	Krátkodobé závazky		
28	D.	Časové rozlišení pasiv		

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Štohl, 2017, s. 31)

1.1.2 Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty neboli výsledovka je odvozeným účetním výkazem rozvahy a vytváří se v ročním nebo kratším intervalu (měsíc, čtvrtletí). Jeho hlavním úkolem je poskytovat informace o výnosech a nákladech účetní jednotky a tím tvoří důležitý podklad pro hodnocení podnikové ziskovosti. Pomocí rozdílu celkových výnosů a celkových nákladů vypočítáme výsledek hospodaření podniku za dané účetní období bez ohledu na to, zda současně vznikly peněžní příjmy nebo výdaje. Jestliže nám VH vyjde kladný, podnik dosahuje zisk, v opačném případě se jedná o ztrátu.

Výkaz zisku a ztráty má stupňovité uspořádání a je rozlišována část provozní a finanční. Provozní část nás informuje, co podnik skutečně vyprodukoval a jak se mu daří v jeho hlavní činnosti. Vypočítáme ji jako rozdíl mezi celkovými provozními výnosy a celkovými provozními náklady. Finanční část zahrnuje různé finanční operace (např. připsání úroků na běžný účet, zaplacené náklady související s nákupem cenných papírů) a vypočítá se jako rozdíl celkových finančních výnosů a celkových finančních nákladů.

Položky se ve výkazu označují pomocí písmen (nákladové položky), římských číslic (výnosové položky), arabských číslic a názvem položky. Jednotlivé položky se zde uvádějí za běžné a minulé účetní období, přičemž musí platit, že hodnota VH za dané účetní období ve výsledovce se musí rovnat hodnotě VH z běžného účetního období uvedené v rozvaze na straně pasiv.[10] Ukázka výkazu zisku a ztráty je znázorněna v Tabulce 3.

Tabulka 3 – Výkaz zisku a ztráty ve zkráceném rozsahu

Řádek		Název položky	Běžné období	Minulé období
01	I.	Tržby z prodeje výrobků a služeb		
02	II.	Tržby za prodej zboží		
03	A.	Výkonová spotřeba		
04	B.	Změna stavu zásob vlastní činností (+/-)		
05	C.	Aktivace (-)		
06	D.	Osobní náklady		
07	E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti		
08	III.	Ostatní provozní výnosy		
09	F.	Ostatní provozní náklady		
10	*	Provozní výsledek hospodaření (+/-)		
11	IV.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku - podíly		
12	G.	Náklady vynaložené na prodané podíly		
13	V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku		
14	H.	Náklady související s dlouhodobým finančním majetkem		
15	VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy		
16	I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti		
17	J.	Nákladové úroky a podobné náklady		
18	VII.	Ostatní finanční výnosy		
19	K.	Ostatní finanční náklady		
20	*	Finanční výsledek hospodaření (+/-)		
21	**	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)		
22	L.	Daň z příjmů		
23	**	Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)		
24	M.	Převod podílu na výsledek hospodaření společníkům (+/-)		
25	***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)		
26	*	Čistý obrat za účetní období = I. + II. + III. + IV. + V. + VI. + VII.		

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Štohl, 2017, s. 33)

[10] ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, ref. 8, s. 240–241.

1.1.3 Výkaz cash flow

Výkaz cash flow (dále jen „CF“) je odvozený účetní výkaz, jehož hlavním úkolem je poskytovat informace o příjmech a výdajích peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů za určitý časový interval. Mezi peněžní prostředky můžeme zařadit nejen hotovost, ale také ceniny, peníze na běžném účtu a peníze na cestě. Peněžním ekvivalentem se rozumí krátkodobý a vysoce likvidní finanční majetek, který je okamžitě směnitelný za předem známou částku a jeho splatnost nepřesahuje 3 měsíce (tzn. riziko změny jeho hodnoty je minimální). V praxi se tento výkaz využívá především při hodnocení platební schopnosti podniku, řízení jeho likvidity, hodnocení investic, strategickém a taktickém plánování a finanční analýze.

V současné metodice platné v České republice (dále jen „ČR“) jsou povinni výkaz CF sestavovat na rozdíl od rozvahy a výsledovky jen ty subjekty, které sestavují účetní závěrku v plném rozsahu. Volba formy, metody, koncepce a obsahové náplně závisí na ÚJ při dodržování ustanovení uvedených ve vyhlášce k provedení zákona o účetnictví.[11]

Při jeho sestavování je důležité podchytit každou operaci, která zapříčinila přírůstek nebo úbytek peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů během účetního období. Z analytických důvodů se tyto pohyby sledují zvlášť za provozní, investiční a finanční oblast (základní konstrukce výkazu CF viz Tabulka 4).

Oblast provozní činnosti je z finančního hlediska tou nejdůležitější, jelikož vyjadřuje schopnost podniku vygenerovat peníze ze své hlavní činnosti. Dále sem řadíme činnosti, které nepatří do investiční ani finanční oblasti. Dlouhodobě záporné provozní CF u nefinančních společností může znamenat závažné problémy fungování podniku.

Oblast investiční činnosti zahrnuje nákup a prodej dlouhodobého majetku (dále jen „DLM“), poskytování úvěrů, půjček a výpomocí, které nejsou součástí provozní činnosti podniku. Kladné investiční CF je zapříčiněné odprodejem DLM, naopak záporné CF naznačuje, že firma investovala své peněžní prostředky do nákupu DLM.

Oblast finanční činnosti se zabývá finančními toky, které ovlivňují změnu velikosti vlastního kapitálu (dále jen „VK“) a dlouhodobých závazků. Kladné finanční CF vyjadřuje přírůstek peněžních prostředků od vlastníků nebo věřitelů do podniku naopak záporné CF značí odtok peněžních prostředků k vlastníkům či věřitelům.[12]

[11] ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, ref. 8, s. 241–242.
[12] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, ref. 4, s. 53.

Tabulka 4 – Základní konstrukce výkazu CF

Počáteční stav peněžních prostředků k (1.1. 20xx)
+ CF z provozní činnosti + CF z investiční činnosti + CF z finanční činnosti
Konečný stav peněžních prostředků k (1.1. 20xx)

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Kožená, 2016, s. 45)

Při sestavování výkazu CF lze zpravidla použít 2 základní metody – přímou a nepřímou.

Sestavení výkazu CF ***přímou metodou*** je založeno na sledování skutečně provedených plateb uvedených v samostatné bilanci peněžních toků. To může být v podvojném účetnictví problematické, jelikož účtová osnova neosahuje účty příjmů a výdajů. Z tohoto důvodu je nutné, aby ÚJ účty peněžních prostředků (běžný účet, pokladnu) z účetních výkazů dohledala, analyzovala a setřídila je podle jednotlivých druhů příjmů a výdajů. Tento postup je však poměrně náročný, proto se převážně pro výpočet CF používá nepřímá metoda.

U ***nepřímé metody*** vycházíme z výsledku hospodaření (dále jen „VH“) před zdaněním za dané účetní období, který je nejprve upravován o nepeněžní transakce, mezi něž patří např. odpisy stálých aktiv, změna stavu rezerv a opravné položky. Další úpravy VH vychází z předpokladu, že každý náklad nemusí být zároveň výdajem (a naopak) a každý výnos nemusí být zároveň příjmem (a naopak).[13]

Při sestavování výkazu (viz Tabulka 5) platí, že pokles aktiv a přírůstek pasiv způsobí zvýšení peněžních prostředků a zvýšení aktiv a snížení pasiv způsobí pokles peněžních prostředků.[14]

[13] ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, ref. 8, s. 241–242.
[14] KOŽENÁ, Marcela. ref. 9, 2016, s. 45.

Tabulka 5 – Schéma sestavení CF nepřímou metodou

Počáteční stav peněžních prostředků
Výsledek hospodaření běžného období
+ Odpisy
+ Tvorba dlouhodobých rezerv
- Snížení dlouhodobých rezerv
+ Zvýšení krátkodobých závazků, krátkodobých úvěrů a časového rozlišení pasiv
- Snížení krátkodobých závazků, krátkodobých úvěrů a časového rozlišení pasiv
- Zvýšení pohledávek
+ Snížení pohledávek
- Zvýšení zásob
+ Snížení zásob
= Cash flow z provozní činnosti
- Výdaje s pořízením dlouhodobého majetku
+ Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku
= Cash flow z investiční činnosti
+/- Dlouhodobé závazky
+/- Dopady změn vlastního kapitálu
= Cash flow z finanční činnosti
Konečný stav peněžních prostředků

Zdroj: Vlastní zpracování dle www.investicnigramotnost.cz[15]

[15] Finanční výkazy - *Cashflow - INVESTIČNÍ GRAMOTNOST. INVESTIČNÍ GRAMOTNOST - aneb jak na investice bez drahých kurzů a poradců* [online]. Copyright © 2021. Všechna práva vyhrazena. [cit. 27.01.2021]. Dostupné z: https://www.investicnigramotnost.cz/financni-vykazy-cashflow/

2. METODY A UKAZATELÉ FINANČNÍ ANALÝZY

V této části bakalářské práce se nejdříve budu zabývat metodami používanými při finanční analýze a poté se zaměřím na vybrané ukazatele a jejich vypovídající schopnosti.

2.1 Charakteristika metody finanční analýzy

V dnešní době existuje díky pokroku vědeckých oborů veliké množství metod a postupů, které jsou využívány při zpracování finanční analýzy v podniku. Správná volba metody je velice důležitá a závisí na faktorech, mezi něž můžeme zařadit:

- Správně zvolený cíl realizované finanční analýzy,
- dostupnost a spolehlivost používaných dat, tzn. určení osoby, která analýzu finanční situace provádí a zodpovídá za její výsledky,
- kvalitu softwaru a informačního systému,
- čas a disponibilní finanční zdroje.

Podcenění některého z těchto faktorů by ve svém důsledku mohlo vést k nerentabilnosti velice drahé zvolené metody v porovnání s důsledky, které by nastaly např. s riziky spojenými ze špatného rozhodnutí. Je patrné, že na žádnou z existujících metod se nelze stoprocentně spolehnout, a proto je nutné různé metody navzájem kombinovat a doplňovat v průběhu prováděných analytických prací.[16]

2.2 Klasifikace metod

Metody finanční analýzy lze rozdělit z několika hledisek. Z pohledu časové posloupnosti na analýzu ex post, která se zaměřuje na minulý vývoj podniku a vychází z dat získaných v účetnictví a analýzu ex ante orientovanou do budoucna (maximálně na dobu 5 let), jejíž cílem je odhadnout budoucí směr vývoje podniku z hromadně se vyskytujících dat úspěšně či méně úspěšně fungujících firem na trhu.[17]

[16] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 73.
[17] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 63.

Podle komplexnějšího pohledu lze metody a nástroje finanční analýzy rozdělit do 4 skupin v závislosti na způsobu práce se vstupními daty.

Fundamentální finanční analýza zkoumá souvislosti mezi ekonomickými a mimoekonomickými procesy, přičemž se opírá o kvalitativní údaje. K tomu využívá nejen zkušenosti a intuici odborníků, ale také informace o finančních, ekonomických, environmentálních a politických podmínkách působení podniku a oboru její činnosti.[18] ***Kauzální finanční analýza*** se zabývá odhalováním a měřením příčinných důsledků vazeb mezi jevy. Do této metody patří např. pyramidové rozklady ukazatelů, které komplexně, ve spojitostech a jednotlivých detailech dokážou posoudit vliv dílčích ukazatelů na vrcholový ukazatel.

Komparační finanční analýza slouží jako doplněk technické analýzy. Jejím úkolem je porovnávat výsledná data s běžnými hodnotami ukazatelů nebo s jinými srovnávacími kritérii, mezi něž mohou patřit např. průměrné hodnoty ukazatelů v oboru či odvětví a oblasti očištěné o náhodné odchylky.[19] ***Technická finanční analýza*** se na rozdíl od té fundamentální opírá o kvantitativní (číselné) zpracování vstupních dat, která získává pomocí matematických, matematicko-statistických a dalších algoritmizovaných metod. Numerické výsledky jsou následně z ekonomického hlediska kvalitativně posuzovány. Technická analýza využívá 2 skupiny metod, a to metodu vyšší a metodu elementární. Vyšší metoda se v praxi využívá jen výjimečně, jelikož je zde nutná hlubší znalost matematické statistiky včetně teoretických a praktických poznatků z oblasti ekonomiky. K užití této metody je nutné, aby firma disponovala kvalitním softwarovým vybavením. Kvůli vysoké nákladovosti, náročnosti a nezbytnosti dostupných údajů se těmito metodami zabývají převážně specializované firmy. Více rozšířené a používané jsou metody elementární. Ty tvoří komplexní finanční rozbor hospodaření podniku. Ke zpracování absolutních dat z účetních výkazů využívají základní matematické operace. Výhodou je jejich jednoduchost a nenáročnost výpočetního zpracování, naopak nevýhodou může být někdy až přílišná jednoduchost, která může vést ke zkreslení informací o finanční situací podniku.[20]

[18] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 44.
[19] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 62–63.
[20] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 68.

2.3 Ukazatelé finanční analýzy

Finanční ukazatelé jsou nejpoužívanějšími metodami při provádění elementární analýzy v podniku. Volba typu ukazatele je závislá na předem stanoveném cíli použití a také uživateli, pro kterého je tato analýza vytvářena. Z tohoto hlediska můžeme elementární analýzu rozdělit na:[21]

- analýzu absolutních ukazatelů,
- analýzu rozdílových ukazatelů,
- analýzu poměrových ukazatelů,
- analýzu soustav ukazatelů.

Vybranými skupinami těchto ukazatelů se budeme zabývat v následujících částech této práce.

2.4 Analýza absolutních ukazatelů

Analýza absolutních ukazatelů tvoří nejjednodušší část finanční analýzy. Skládá se z analýzy horizontální a vertikální a jejím hlavním úkolem je rozbor finanční situace podniku a snaha predikovat jeho budoucí vývoj.[22]

Absolutní ukazatelé představují stavové a tokové veličiny, které vycházejí z rozboru účetních výkazů. Stavové veličiny se vztahují k určitému časovému okamžiku a tyto data jsou dostupná z rozvahy (např. majetková a finanční struktura podniku ke konkrétnímu dni). Analýza dat z výsledovky a výkazu CF je typická pro tokové veličiny, jelikož se váže k určitému časovému intervalu (např. velikost tržeb z prodeje zboží za dané období).[23]

[21] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, ref. 4, s. 65.
[22] GRÜNWALD, Rolf; HOLEČKOVÁ, Jaroslava. *Finanční analýza a plánování podniku*, 2007, s. 147.
[23] Absolutní ukazatele (Absolute Ratios) - ManagementMania.com. [online]. Copyright © 2011 [cit. 28.01.2021]. Dostupné z: https://managementmania.com/cs/absolutni-ukazatele

2.4.1 Horizontální analýza (analýza trendů)

Horizontální analýza porovnává, jak se v absolutní nebo relativní (procentní) velikosti změnily jednotlivé hodnoty ve finančních výkazech v průběhu času. Tyto změny se sledují po řádcích tj. horizontálně. Důležité je mít k dispozici dostatečně dlouhou časovou posloupnost. Jen tak můžeme dosáhnout co možná nejpřesnějších výsledků a odhadnout předpokládaný vývoj sledovaných ukazatelů v dalších letech.[24] Výpočet je následující:[25]

$$\boldsymbol{Absolutní\ změna} = ukazatel_t - ukazatel_{t-1} \quad (1)$$

$$\boldsymbol{Relativní\ změna} = \frac{(absolutní\ změna \times 100)}{ukazatel_{t-1}} \quad (2)$$

2.4.2 Vertikální analýza (procentní rozbor)

Podstatou vertikální analýzy je určení procentního podílu jednotlivých položek účetních výkazů ke zvolené základně vyjádřené 100 %. Při analýze rozvahy se jako základna nejčastěji volí celková výše aktiv a pro rozbor výsledovky bývá základnou celková výše tržeb. Na rozdíl od horizontální analýzy se zde postupuje od shora dolů (vertikálně) ve sloupcích a analyzuje se majetková a finanční struktura podniku. Pomocí této metody je podnik schopen lépe porovnávat hodnoty účetních výkazů nejen mezi jednotlivými roky (v čase), ale také mezi různými podniky (v prostoru).[26] Pro výpočet podílu položky ke zvolené základně platí následující vzorec:[27]

$$\boldsymbol{P_i} = \frac{B_i}{\sum B_i} \times 100, \quad (3)$$

kde P_i – podíl i-té položky (v %),

B_i – velikost i-té položky,

$\sum B_i$ – souhrn položek.

[24] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 46.
[25] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, ref. 4, s. 71.
[26] SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*, 2007, s. 17.
[27] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 92–93.

2.5 Analýza rozdílových ukazatelů

Analýza rozdílových ukazatelů slouží k vyhodnocení finanční situace podniku se zaměřením na jeho likviditu. Tyto ukazatele vypočítáme jako rozdíl 2 absolutních ukazatelů. Mezi nejvíce využívané ukazatele v praxi patří čistý pracovní kapitál a čisté pohotové prostředky.

2.5.1 Čistý pracovní kapitál (provozní kapitál)

Konstrukce čistého pracovního kapitálu (dále jen „ČPK“) je znázorněna na Obrázku 1. Patří mezi nejvýznamnější rozdílové ukazatele a je definován jako rozdíl mezi oběžným majetkem a krátkodobými závazky. Základem pro jeho výpočet slouží údaje získané z rozvahy.

$$\text{Č}\boldsymbol{PK} = oběžný\ majetek - krátkodobé\ závazky, \qquad (4)$$

kde ČPK – čistý pracovní kapitál.

Tímto jednoduchým porovnáním podnik sleduje svou platební schopnost. Jestliže výsledná hodnota ČPK vyjde kladná, znamená to, že je podnik schopný uhradit své krátkodobé závazky při dostatečné likvidnosti. Naopak záporná hodnota tohoto ukazatele, nazývaná jako nekrytý dluh, by představovala neschopnost podniku splatit své krátkodobé závazky oběžným majetkem a pro jejich úhradu by musela být využita i část stálých aktiv.[28]

Obrázek 1 – Konstrukce čistého pracovního kapitálu

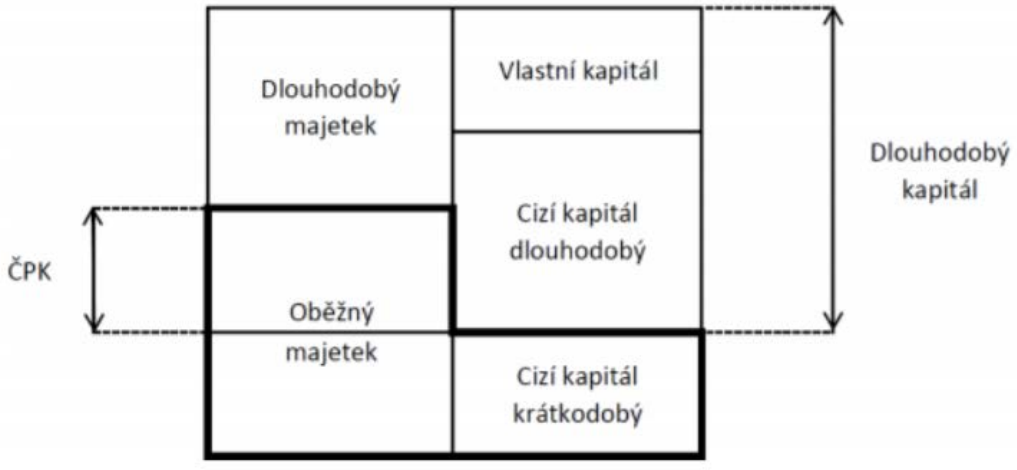

Zdroj: Zpracováno dle (Knápková, 2017, s. 86)

[28] Techniky a metody finanční analýzy. BusinessInfo.cz. [online]. Copyright © 1997 [cit. 02.02.2021]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/navody/techniky-a-metody-financni-analyzy/#rozuka

2.5.2 Čisté pohotové prostředky

Ukazatel čistých pohotových prostředků (dále jen „ČPP“) vyjadřuje okamžitou likviditu právě splatných závazků a využívá se k odstranění nedostatků ČPK při posuzování likvidity. Vypočítá se jako rozdíl mezi pohotovými peněžními prostředky a okamžitě splatnými závazky. Pohotovými peněžními prostředky se rozumí hotovost a peníze na běžném účtu, v některých případech se mezi ně zahrnují i šeky, směnky, krátkodobé CP a krátkodobé termínované vklady, jelikož jsou tyto položky snadno a rychle přeměnitelné na peníze.

$$\text{Č}\boldsymbol{PP} = pohotové\ peněžní\ prostředky - okamžitě\ splatné\ závazky, \quad (5)$$

kde ČPP – čisté pohotové prostředky.

Protože zveřejněné účetní závěrky neposkytují všechna potřebná data pro externí analytiky, může být výpočet tohoto ukazatele problematický a někdy dokonce neproveditelný.[29]

2.6 Analýza poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatelé jsou základním a nejvíce využívaným nástrojem finanční analýzy. Analýza je založena na poměru (podílu) dvou či více položek získaných z účetních výkazů, mezi nimiž musí existovat vzájemná souvislost. Velkou výhodou této analýzy je především rychlost a jednoduchost. Její výsledky lze využít nejen k získání informací o současné finanční situaci podniku, ale také ke srovnání s konkurencí či odvětvím. U některých poměrových ukazatelů existují doporučené hodnoty, ve kterých by se měl zdravý a prosperující podnik pohybovat. Jejich případné odchylky je potřeba podrobněji analyzovat, vyhodnocovat a v případě potřeby provést nápravná opatření.

Podle jednotlivých oblastí hodnocení hospodaření a finančního zdraví podniku lze poměrové ukazatele rozdělit do několika základních skupin.[30] Jejich výčet znázorňuje následující obrázek.

[29] HOLEČKOVÁ, Jaroslava. Finanční analýza firmy, 2008, s. 47.
[30] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, ref. 4, s. 87.

Obrázek 2 – Členění poměrových ukazatelů

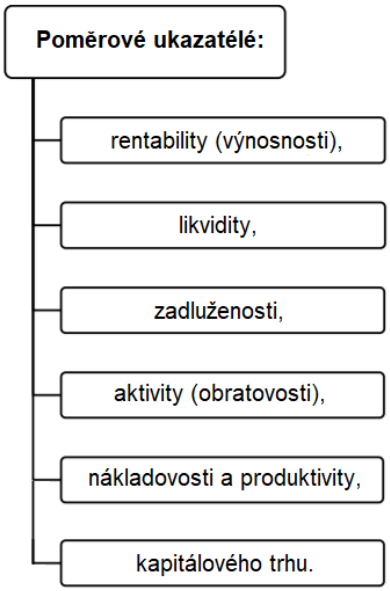

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Růčková, 2019, s. 66)

2.6.1 Ukazatelé rentability (výnosnosti)

Ukazatelé rentability, někdy označované jako ukazatelé výnosnosti, slouží k vyjádření celkové efektivnosti dané organizace s cílem určit, zda je k podnikatelské činnosti vhodnější využívat vlastní či cizí kapitál. O jejich výsledky se zajímají především akcionáři a potencionální investoři, avšak i pro ostatní skupiny uživatelů mají svou nepochybnou hodnotu.

Tyto ukazatelé porovnávají zisk s velikostí investovaného kapitálu, který byl k jeho dosažení použit. U ukazatelů rentability se ve většině případů neuvádějí doporučené hodnoty, ale obecně platí, že by měly v časové posloupnosti dosahovat rostoucího trendu. Při výpočtu jednotlivých ukazatelů rentability se setkáváme s různými formami zisku, které je možné získat přímo z výsledovky.[31] Jejich struktura je znázorněna v následující tabulce.

Tabulka 6 – Struktura základních kategorií zisku

EBIT (zisk před odečtením daní a nákladových úroků)
- I (nákladové úroky)
= **EBT** (zisk před zdaněním)
- daň z příjmů
= **EAT** (zisk po zdanění neboli čistý zisk)

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Kalouda, 2017, s. 126–127)

[31] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 60–61.

Obecně platí, že čím vyšší rentability podnik dosahuje, tím lépe využívá svůj majetek a kapitál. V praxi se můžeme nejčastěji setkat s těmito druhy ukazatelů:

- rentabilita celkového vloženého kapitálu (aktiv),
- rentabilita vlastního kapitálu,
- rentabilita tržeb,
- rentabilita celkového investovaného kapitálu,

Rentabilita celkového vloženého kapitálu (aktiv)

Rentabilita celkového vloženého kapitálu (dále jen „ROA“) je velmi komplexní a důležitý ukazatel, který hodnotí výnosnost vloženého kapitálu do podnikání a produkční sílu podniku. Základem tohoto ukazatele je porovnávání zisku s celkovou výší aktiv bez ohledu na zdroje, ze kterých byla financována. V čitateli se nejčastěji objevuje zisk před zdaněním a úroky (dále jen „EBIT“), aby bylo možné měřit produktivitu podniku bez působení dalších vlivů.[32]

$$\boldsymbol{ROA} = \frac{EBIT}{A}, \tag{6}$$

kde ROA – rentabilita celkového vloženého kapitálu (aktiv),
EBIT – zisk před odečtením daní a nákladových úroků,
A – aktiva.

Rentabilita vlastního kapitálu

Jedná se o ukazatel, který sleduje výnosnost vložených finančních prostředků do podniku akcionáři, vlastníky či jinými investory. Tito investoři na základě výsledné hodnoty ukazatele rentability vlastního kapitálu (dále jen „ROE“) posuzují, zda jim vložený kapitál do podniku přinesl vyšší míru zhodnocení než případné investice do bezrizikových cenných papírů (dále jen „CP“) garantovaných státem. V případě, že je hodnota ukazatele dlouhodobě nižší, než je výnosnost CP s nízkým rizikem, je podnik s vysokou pravděpodobností předurčen k zániku, poněvadž se investoři rozhodnou investovat své finanční prostředky na jiné místo.[33]

$$\boldsymbol{ROE} = \frac{EAT}{VK}, \tag{7}$$

kde ROE – rentabilita vlastního kapitálu,
EAT – čistý zisk,
VK – vlastní kapitál.

[32] SEDLÁČEK, Jaroslav. ref. 26, 2007, s. 57.
[33] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 63.

Rentabilita tržeb

Ukazatel rentability tržeb (dále jen „ROS“) vyjadřuje, kolik korun čistého zisku podnik získá z jedné koruny tržeb za dané období. Měří tedy ziskovost tržeb z prodeje zboží, výrobků a služeb. Smyslem tohoto ukazatele je posuzování hospodárnosti vynaložených prostředků podniku a kontrola nákladů. Výsledná hodnota ukazatele je velmi odlišná u podniků v různých odvětvích. Nejčastěji se pohybuje v intervalu 0,02–0,5, za optimální se však považuje hodnota vyšší jak 0,1.[34]

$$\boldsymbol{ROS} = \frac{EAT}{T}, \tag{8}$$

kde ROS – rentabilita tržeb,

EAT – čistý zisk,

T – tržby.

Rentabilita celkového investovaného kapitálu

Ukazatel rentability celkového investovaného kapitálu (dále jen „ROCE“) hodnotí celkovou efektivnost hospodaření podniku a poskytuje nám informace o míře výnosnosti všech aktiv podniku financovaných VK a dlouhodobým cizím kapitálem (dále jen „CK“).[35]

$$\boldsymbol{ROCE} = \frac{EBIT}{VK + dlouhodobé\ závazky}, \tag{9}$$

kde ROCE – rentabilita celkového investovaného kapitálu,

EBIT – zisk před odečtením daní a nákladových úroků,

VK – vlastní kapitál.

2.6.2 Ukazatelé likvidity

Pro správné pochopení následující problematiky je důležité se nejprve seznámit s pojmy, které se v této oblasti často objevují:

- **Likvidita** je chápána jako míra schopnosti podniku uhradit své krátkodobé závazky ve stanoveném čase (lhůtě splatnosti).
- **Likvidnost** vyjadřuje schopnost jednotlivých složek majetku přeměnit se rychle a bez větších ztrát hodnoty na peněžní prostředky.

[34] Rentabilita tržeb (ROS – Return on Sales) - ManagementMania.com. [online]. Copyright © 2011 [cit. 06.02.2021]. Dostupné z: https://managementmania.com/cs/rentabilita-trzeb

[35] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 62–63.

- **Solventnost** značí připravenost podniku dostát všem svým závazkům v požadované výši a čase.

Ukazatelé likvidity analyzují schopnost podniku včas zaplatit své krátkodobé závazky vůči všem věřitelům. Při výpočtu ukazatelé pracují s položkami oběžných aktiv a krátkodobých závazků a získané výsledky dále porovnávají s doporučovanými hodnotami. Obecně platí, že vysoká likvidita snižuje nebezpečí platební neschopnosti podniku, ale zároveň s ní se snižuje i ziskovost. Nízká likvidita naopak signalizuje, že podnik nedostatečně využívá podnikatelské příležitosti nebo není nadále schopný hradit své splatné závazky, což může v nejhorším případě vést k jeho úpadku.

Dle likvidnosti majetku se ukazatelé likvidity rozdělují do 3 skupin:[36]

- běžná likvidita,
- pohotová likvidita (rychlá),
- hotovostní likvidita (okamžitá).

Běžná likvidita

Běžná likvidita, někdy označovaná též jako likvidita 3. stupně, vyjadřuje poměr oběžného majetku a krátkodobých závazků. Jedná se o základní ukazatel, jehož hlavní nevýhodou je, že nezohledňuje strukturu oběžného majetku z hlediska jeho likvidnosti. Vzorec pro výpočet tohoto ukazatele je následující:

$$\boldsymbol{Běžná\ likvidita} = \frac{oběžná\ aktiva}{krátkodobé\ závazky} \tag{10}$$

Jako doporučovaná hodnota se uvádí interval v rozmezí 1,5–2,5, přičemž je vždy důležité brát ohled na odvětví, ve kterém firma podniká. Obecně platí, že čím je hodnota ukazatele vyšší, tím větší solventnosti podnik dosahuje. Naopak hodnota menší než 1 ve většině případů svědčí o nedostatku pohotových prostředků podniku na úhradu krátkodobých závazků.

Pohotová likvidita

Pohotová likvidita (likvidita 2. stupně) ve svém výpočtu v čitateli od oběžného majetku odečítá zásoby, tedy nejméně likvidní část oběžných aktiv, a to z důvodu, že jejich rychlá přeměna na peněžní prostředky často způsobí ztrátu. Tento ukazatel se vypočítá jako:

$$\boldsymbol{Pohotová\ likvidita} = \frac{oběžná\ aktiva - zásoby}{krátkodobé\ závazky} \tag{11}$$

[36] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 57–59.

Výsledek pohotové likvidity má větší vypovídající schopnost o solventnosti podniku než předešlý ukazatel. Čitatel a jmenovatel by měl být v ideálním případě vyrovnaný, a proto se jako optimální hodnota tohoto ukazatele uvádí rozmezí 1–1,5. V případě hodnoty menší než 1 se musí podnik spoléhat na případný prodej zásob.[37]

Hotovostní likvidita

Hotovostní likvidita, též likvidita 1. stupně, představuje nejpřesnější ukazatel likvidity. Měří schopnost podniku okamžitě zaplatit za své krátkodobé závazky a při výpočtu pracuje pouze s pohotovými platebními prostředky. Těmi se rozumí hotovost, peníze na běžném účtu (dále jen „BÚ“), volně obchodovatelné krátkodobé CP, šeky a směnky.

$$\boldsymbol{Hotovostní\ likvidita} = \frac{pohotové\ platební\ prostředky}{krátkodobé\ závazky} \tag{12}$$

Doporučovaná hodnota se u tohoto ukazatele pohybuje v rozmezí 0,2–0,6. Hodnota nižší než je spodní hranice intervalu, nemusí nutně znamenat finanční problémy podniku, poněvadž se ve firemních podmínkách často využívá čerpání např. kontokorentu. Tato informace však nemusí být na první pohled z rozvahy patrná a z tohoto důvodu je při výpočtu ukazatele důležité provést ještě podrobnější analýzu krátkodobých zdrojů financování.[38]

2.6.3 Ukazatelé zadluženosti

Ukazatelé zadluženosti vyjadřují, v jakém rozsahu podnik využívá k financování dluhy a rovněž identifikují možná rizika, které podnik nese při daném poměru a složení všech zdrojů.

Mnoho lidí se domnívá, že jakákoliv míra zadlužení je nevýhodná. Pravdou však je, že určitá výše dluhu je pro podnik dokonce užitečná. Díky tzv. daňovému efektu, který podniku umožňuje snížit základ daně o daňově uznatelné náklady vzniklé uhrazením úroků, jsou cizí zdroje ve většině případů levnější než vlastní.[39] Ve prospěch CK hraje také účinek finanční páky, jenž s využitím cizích zdrojů zvyšuje rentabilitu VK.

Mezi nejčastěji uváděné ukazatele zadluženosti v literatuře patří:

- ukazatel věřitelského rizika (celkové zadluženosti),
- koeficient samofinancování,
- ukazatel úrokového krytí.

[37] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 59.
[38] RŮČKOVÁ, Petra a Michaela ROUBÍČKOVÁ. *Finanční management*, 2012, s.117–118.
[39] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, ref. 4, s. 87.

Ukazatel věřitelského rizika (celkové zadluženosti)

Ukazatel věřitelského rizika vyjadřuje celkovou míru zadluženosti podniku. Jeho doporučená hodnota se pohybuje okolo 0,4–0,6. Čím vyšší hodnoty dosahuje, tím vyšší je věřitelské riziko. Z tohoto důvodu se věřitelé snaží, aby hodnota ukazatele byla co nejnižší. Naopak vlastníci mají zájem o vyšší míru zadluženosti, jelikož nízké hodnoty snižují rentabilitu kapitálu.[40]

$$\boldsymbol{Ukazatel\ v}\text{ěř}\boldsymbol{itelsk}\text{é}\boldsymbol{ho\ rizika} = \frac{CK}{A}, \tag{13}$$

kde CK – cizí kapitál,

A – celková aktiva.

Koeficient samofinancování

Koeficient samofinancování, někdy označován jako kvóta vlastního kapitálu, je považován za jeden z nejdůležitějších poměrových ukazatelů zadluženosti, který zjišťuje finanční nezávislost podniku, tedy do jaké míry je podnik schopný hradit svá aktiva VK. Společně s ukazatelem věřitelského rizika tvoří dvojici, jejíž součet výsledných hodnot je roven 1.

$$\boldsymbol{Koeficient\ samofinancov}\text{á}\boldsymbol{n}\text{í} = \frac{VK}{A}, \tag{14}$$

kde VK – vlastní kapitál,

A – celková aktiva.

Ukazatel úrokového krytí

Ukazatel úrokového krytí nám poskytuje informace o tom, kolikrát zisk převyšuje nákladové úroky. Obecně platí, že čím vyšší hodnoty dosahuje, tím lepší je finanční stabilita podniku. Za přijatelný stav se považuje, pokud zisk převyšuje nákladové úroky 3–6krát, avšak toto doporučení je nutné brát s rezervou. Je-li výsledná hodnota ukazatele rovna 1, znamená to, že na splacení úroků musí podnik vynaložit veškerý svůj zisk a akcionáři tak přijdou o vyplacení dividend. V případě hodnoty menší než 1 je podniková činnost považována za prodělečnou, protože vykazovaný zisk nepokryje ani splacení úroků. [41]

[40] KOŽENÁ, Marcela. ref. 9, 2016, s. 67.
[41] SEDLÁČEK, Jaroslav. ref. 26, 2007, s. 64.

$$\textbf{\textit{Ukazatel úrokového krytí}} = \frac{EBIT}{I}, \tag{15}$$

kde EBIT – zisk před odečtením daní a nákladových úroků,

I – nákladové úroky.

2.6.4 Ukazatelé aktivity (obratovosti)

Úkolem těchto ukazatelů je sledovat, jak efektivně podnik ke své činnosti využívá svá aktiva. Pokud jich má k určitému okamžiku více, než potřebuje, vznikají mu přebytečné náklady kvůli vázanosti finančních prostředků a tím i nižší zisk. V případě jejich nedostatku je podnik nucen omezit svůj provoz a to vede ke snížení tržeb.

Při výpočtech rozlišujeme 2 základní typy ukazatelů aktivity – rychlost obratu a dobu obratu. Rychlost obratu vyjadřuje počet obrátek jednotlivých složek majetku za určité časové období (nejčastěji 1 rok) naopak doba obratu udává, jak dlouho trvá 1 obrátka. Mezi nejvíce používané ukazatele aktivity se řadí:

- obrat celkových aktiv,
- doba obratu zásob,
- doba obratu pohledávek,
- doba obratu závazků.

Obrat celkových aktiv

Tento ukazatel měří efektivnost využití veškerého majetku podniku a to tak, že zjišťuje počet obrátek aktiv za vymezený časový interval (rok). Obecně platí, že čím vyšší výsledné hodnoty ukazatel dosahuje, tím lépe. Naopak je-li výsledná hodnota nižší než odvětvový průměr, je nutné tuto situaci vyřešit zvýšením tržeb či prodejem části majetku, případně obojím současně.[42] Vzorec pro výpočet vypadá následovně:

$$\textbf{\textit{Obrat celkových aktiv}} = \frac{T}{A}, \tag{16}$$

kde T – tržby,

A – celková aktiva.

[42] KOŽENÁ, Marcela. ref. 9, 2016, s. 66.

Doba obratu zásob

Doba obratu zásob vyjadřuje průměrný počet dní, po kterou jsou zásoby vázány v podniku tzn. časový interval, který uplyne mezi pořízením zásob a jejich spotřebou. Z hlediska efektivnosti a nákladovosti je pro podnik výhodnější, aby doba obratu zásob byla co nejkratší. Toho lze dosáhnout vhodnou zásobovací politikou (např. metodou JIT).

$$\textbf{Doba obratu zásob} = \frac{zásoby}{(\frac{T}{360})}, \tag{17}$$

kde T – tržby.

Doba obratu pohledávek

Tímto ukazatelem se zjišťuje, za jak dlouho jsou pohledávky z obchodních vztahů v průměru splaceny. Jako doporučovaná hodnota se uvádí obvyklá doba splatnosti faktur. Jestliže je doba obratu pohledávek delší než obvyklá doba splatnosti vydaných faktur, znamená to, že odběratelé za své závazky neplatí včas.

$$\textbf{Doba obratu pohledávek} = \frac{pohledávky}{(\frac{T}{360})}, \tag{18}$$

kde T – tržby.

Doba obratu závazků

Doba obratu závazků určuje, jak rychle jsou zaplaceny závazky podniku vůči všem věřitelům. V ideálním případě by měla být delší než doba obratu pohledávek a to z důvodu udržení finanční stability podniku.[43]

$$\textbf{Doba obratu závazků} = \frac{krátkodobé\ závazky}{(\frac{T}{360})}, \tag{19}$$

kde T – tržby.

[43] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 70–71.

3. ANALÝZA SOUSTAV UKAZATELŮ

Rozbor finanční situace podniku pomocí soustav ukazatelů lze zařadit mezi složitější metody, které navazují na poměrové ukazatele. Od těch se liší především tím, že hodnotí finanční stav podniku komplexně. Při jejím sestavování se využívá souhrn několika vybraných dílčích ukazatelů, které dohromady tvoří pouze jednu výslednou hodnotu.[44] Podle Růčkové má však tato hodnota nižší vypovídající schopnost, a proto slouží jen pro celkové a rychlé mezipodnikové srovnání nebo jako podklad pro další hodnocení.

Obecně platí, že rostoucí počet ukazatelů v soustavě umožňuje detailnější pohled na situaci v podniku. Zároveň je nutné zmínit, že příliš velký počet těchto ukazatelů může zapříčinit složitější orientaci pro analytika, a tím i zkreslit celkový pohled na podnik.

Podle techniky, jakou jsou soustavy ukazatelů vytvářeny, je rozdělujeme do 2 základních skupin:

Hierarchicky uspořádané soustavy ukazatelů

Jedná se o soustavy ukazatelů, u nichž se vyskytuje matematická provázanost. Pro jejich vysvětlení se používají pyramidové soustavy, které se snaží co nejpodrobněji rozložit vrcholný ukazatel pyramidy a to nejčastěji pomocí grafického znázornění.

K rozkladu těchto ukazatelů se používají 2 základní metody – aditivní a multiplikativní. Aditivní metoda rozkládá ukazatel vyššího řádu součtem nebo rozdílem 2 a více ukazatelů, multiplikativní metoda k tomu naopak využívá součin nebo podíl ukazatelů. Nejvýznamnějším zástupcem pyramidových soustav ukazatelů je Du Pontův rozklad.

Účelově vybrané skupiny ukazatelů

Jejich hlavním smyslem je stanovit takový výběr ukazatelů, který by dokázal vyhodnotit současnou finanční situaci podniku a predikovat jeho budoucí vývoj.[45] Podle účelu použití ukazatelů lze výběr rozdělit na:[46]

[44] KUBÍČKOVÁ, D. a I. JINDŘICHOVSKÁ, ref. 2, s. 181.
[45] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 78–79.
[46] RŮČKOVÁ, Petra a Michaela ROUBÍČKOVÁ, ref. 41, s. 113.

Bankrotní modely

Úkolem bankrotních modelů je včas odhalit blížící se finanční problémy nebo úpadek podniku. Modely vycházejí z předpokladu, že příčiny finanční krize nevznikají náhle, ale postupně během určitého časového období.

Mezi nejvíce používané modely řadíme:

- model IN – Index důvěryhodnosti,
- Tafflerův model,
- Altmanovo Z-skóre.

Bonitní modely

Bonitní modely hodnotí finanční zdraví podniku a umožňují srovnatelnost s konkurencí. Jejich vypovídající schopnost je však omezenější než je tomu u pyramidových rozkladů. Z tohoto důvodu se nepoužívají samostatně, ale jen jako doplněk finanční analýzy. Patří sem:

- Kralickův Quicktest,
- modifikovaný Quicktest,
- Tamariho model,
- soustava bilančních analýz podle Rudolfa Douchy.

3.1 Du Pontův rozklad

Jak již bylo dříve zmíněno, Du Pontův rozklad (jeho grafické znázornění viz Obrázek 3) je jedním z nejvýznamnějších a nejpoužívanějších reprezentantů pyramidových soustav ukazatelů. Zaměřuje se na rozklad ROE a pomocí aditivních a multiplikativních metod znázorňuje provázanost jednotlivých položek vstupujících do tohoto ukazatele.

Levá část rovnice odvozuje čistou marži, kterou lze vypočítat jako podíl čistého zisku a tržeb. Na pravé straně tohoto diagramu se nachází ukazatel finanční páky, z čehož vyplývá, že při využití většího množství CK může podnik dosáhnout vyšší hodnoty ukazatele ROE.[47]

[47] RŮČKOVÁ, Petra, ref. 1, s. 79–80.

Obrázek 3 – Du Pontův rozklad ukazatele ROE

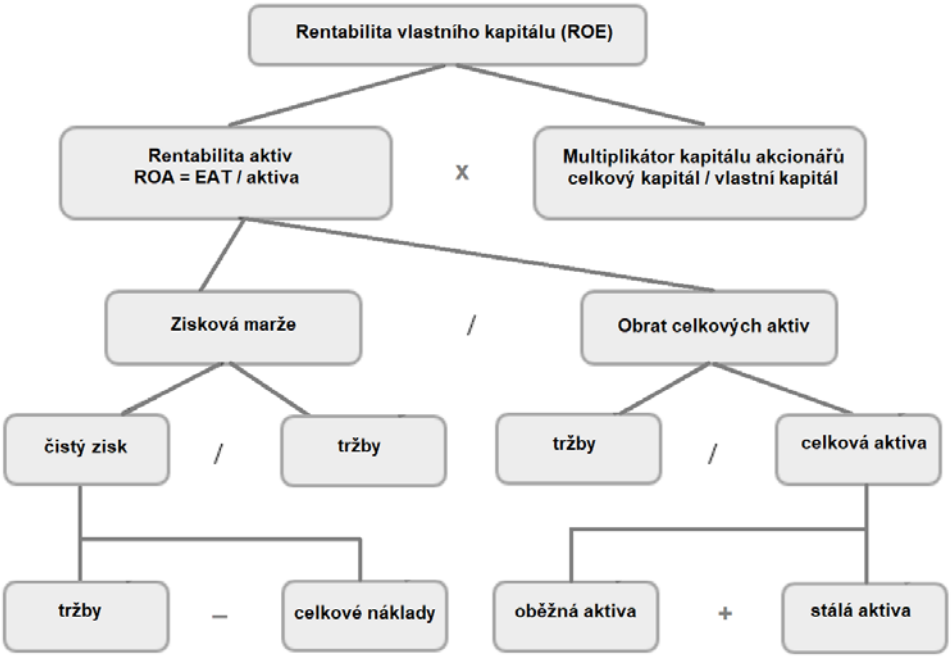

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Kožená, 2016, s. 71)

3.2 Model IN – Index důvěryhodnosti

Manželé Neumaierovi v průběhu několika let sestavili celkem 4 indexy (IN95, IN99, IN01 a IN05), které posuzují finanční výkonnost a důvěryhodnost českých firem z pohledu vlastníka či věřitele. Při výpočtu se tyto indexy opírají o běžně využívané poměrové ukazatele z oblasti likvidity, aktivity, rentability a zadluženosti.

Index IN05

Jedná se o nejnovější index, který vznikl v roce 2005 modifikací předešlého indexu IN01. Kromě věřitelského pohledu, jenž vyhodnocuje velikost hrozby bankrotu, zohledňuje také pohled vlastníka na tvorbu hodnoty. Jeho výpočet vypadá následovně:[48]

$$\boldsymbol{IN05} = 0{,}13 \times A + 0{,}04 \times B + 3{,}92 \times C + 0{,}21 \times D + 0{,}09 \times E, \qquad (20)$$

kde A – aktiva / cizí kapitál,

B – EBIT / nákladové úroky,

C – EBIT / celková aktiva,

D – celkové výnosy / celková aktiva,

E – oběžná aktiva / krátkodobé závazky a úvěry.

[48] SEDLÁČEK, Jaroslav. ref. 26, 2007, s. 111–112.

Jednotlivé váhy v rovnici se určují podílem významnosti ukazatele ke kriteriální hodnotě ukazatele stanoveným jako vážený aritmetický průměr za dané odvětví.[49] Pro vyhodnocení výsledku indexu IN05 se využívá následující tabulka:

Tabulka 7 – Výsledná klasifikace podniku podle indexu IN05

Hodnota IN05	Zóna podniku
IN05 ≤ 0,9	Firma je ohrožena vážnými finančními problémy.
0,9 < IN05 ≤ 1,6	„Šedá zóna“ nevyhraněných výsledků.
IN05 > 1,6	Podnik může předvídat uspokojivou finanční situaci.

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Sedláček, 2007, s. 112)

3.3 Kralickův Quicktest

Kralickův Quicktest navrhl v roce 1990 prof. Kralicek s cílem dostatečně rychle ohodnotit finanční situaci sledovaného podniku. Při jeho sestavování bývají využívány 4 poměrové ukazatele, které vycházejí z účetních výkazů (rozvahy a výsledovky) a nepodléhají žádným rušivým vlivům. První 2 znázorněné ukazatelé hodnotí finanční stabilitu podniku, zbylé 2 posuzují jeho výnosnost:[50]

$$\textbf{Kvóta vlastního kapitálu (koeficient samofinancování)} = \frac{\mathrm{VK}}{A}, \tag{21}$$

$$\textbf{Doba splácení dluhu z CF} = \frac{CK - krátkodobý\ finanční\ majetek}{bilanční\ CF}, \tag{22}$$

$$\textbf{Cash flow v \% tržeb} = \frac{CF}{T}, \tag{23}$$

$$\textbf{Rentabilita celkového kapitálu (ROA)} = \frac{\mathrm{EBIT}}{\mathrm{A}}, \tag{24}$$

kde VK – vlastní kapitál,

A – aktiva,

CF – cash flow,

CK – cizí kapitál,

EBIT – zisk před odečtením daní a nákladových úroků.

[49] KOŽENÁ, Marcela. ref. 9, 2016, s. 75.
[50] SEDLÁČEK, Jaroslav. ref. 26, 2007, s. 105–106.

Získaným výsledkům jsou následně přiřazeny bodové hodnoty podle Tabulky 8 a výsledná hodnota se pak stanoví jako aritmetický průměr získaných bodů.

Tabulka 8 – Stupnice hodnocení ukazatelů Kralickova Quicktestu

Ukazatel	Výborný (5 bodů)	Velmi dobrý (4 body)	Dobrý (3 body)	Špatný (2 body)	Ohrožen insolvencí (1 bod)
Kvóta vlastní kapitálu	> 30 %	> 20 %	> 10 %	> 0 %	negativní
Doba splácení dluhu	< 3 roky	< 5 let	< 12 let	> 12 let	> 30 let
Cash flow v % tržeb	> 10 %	> 8 %	> 5 %	> 0 %	negativní
Rentabilita celkového kapitálu	> 15 %	>12 %	> 8 %	> 0 %	negativní

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Sedláček, 2007, s. 107)

Tabulka 9 – Interpretace výsledné hodnoty Kralickova Quicktestu

Výsledná hodnota	Hodnocení
KQT > 4	Podnik je bonitní, v dobré finanční situaci.
KQT <2, 4>	O finanční situaci podniku není možné nic jednoznačně vypovědět.
KQT < 2	Podnik má významné problémy ve finančním hospodaření.

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Kubíčková a JINDŘICHOVSKÁ, 2015, s. 255)